MOĞOL SALDIRILARI VE TÜRKİYE SELÇUKLULARININ YIKILIŞI:

• XIII. yüzyıldan itibaren Anadolu'ya yönelik Moğol tehdidi belirgin hâle geldi. Alâeddin Keykubat Konya, Kayseri, Sivas gibi şehirlerin kalelerini yeniden inşa etti. Sınır boylarındaki kaleleri güçlendirdi. Eyyubilerle ve Harzemşahlarla dostane ilişkiler kurdu.

• Moğollarla iyi geçindi. Eyyubilerle birlikte Harzemşahları da yanına alarak Moğollara karşı ittifak kurmak için elçileri kabul etti.

• Ancak Harzemşah Hükümdarı Celalettin Harzemşah 'ın Ahlat'ı işgal edip Sivas'a doğru ilerlemesi yüzünden bu ittifak gerçekleşmedi.

• I. Alâeddin Keykubat, Harzemşahlar Devleti üzerine yürüdü. **Yassı Çimen'de** yapılan savaşı Türkiye Selçuklu Devleti kazandı (1230). Bu savaştan bir süre sonra Harzemşahlar Devleti yıkıldı (1231).

• Moğol tehdidi karşısında I. Alâeddin Keykubat, Moğol Hükümdarı **Ogeday'**a elçiler göndererek barış teklifinde bulundu.

• Moğolların ağır şartlar içeren teklifini, Moğolları Anadolu'dan uzak tutabileceği düşüncesiyle kabul etti.

• Abbasi halifesi, Selçuklu ve Eyyubilere elçiler gönderdi.

• Elçiler, her iki devlete birbirleriyle savaşmaları yerine Moğollara karşı ittifak kurmalarını önerdiler.

• I. Alaeddin Keykubat bu fikre destek verdi.

• Ancak bu ittifaka oğlu ve veziri karşı çıktı. I. Alâeddin Keykubat'ın elçiler, onuruna verdiği ziyafet esnasında onu zehirleyerek öldürdüler (1237).

II. Gıyaseddin Keyhüsrev dönemi (1237- 1246)

• Harzemşahların yıkılmasıyla Türkiye Selçuklu Devleti ve Moğollar komşu oldular. Alâeddin Keykubat'ın elçiler onuruna verdiği yemekte zehirlenmesi sonrasında devletin liyakatlı yöneticileri görevden alındı. Yöneticiler arasında rüşvet ve adam kayırma, yolsuzluk başını alıp gitti.

Bu durum karşısında iç isyan –Baba İshak İsyanı-çıktı. Devlet bu isyanı bastırmada güçsüzlük yaşadı. Bu durum Moğolların dikkatini çekti.

• II. Gıyaseddin Keyhüsrev, tahta çıkmasında kendisine yardımcı olan vezir **Sadettin Köpek'in** etkisinde kaldı.

• Hırsı ve ülkeyi tek başına yönetme isteği Sadettin Köpek'in birçok önemli devlet adamını ve komutanı ortadan kaldırmasıyla kendini

gösterdi. Vezir Sadettin köpek tahta çıkmaya kalkışınca II. Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından ortadan kaldırıldı.

Tüm bu gelişmeler merkezî otoriteyi zayıflattı.

Baba İshak İsyanı (1237):

• Güney Anadolu'daki (Kâhta, Adıyaman ve Maraş) bazı Türkmenler otlak ve mera yetersizliği, devletin kendileriyle fazla ilgilenmediği

iddiasıyla Baba İshak adlı bir şeyhin etrafında isyan çıkardılar. Baba İshak Amasya'ya giderek buradaki Türkmenleri de isyana teşvik etti.

• Sivas'ı ele geçirip yağmalayan Türkmenler, üzerlerine gelen bir Selçuklu ordusunu da yenmeyi başardılar.

• II. Gıyaseddin Keyhüsrev, Baba İshak üzerine yeni ordular gönderdi. Yakalanan Baba İshak idam edildi.

Kösedağ Savaşı (1243):

• Devleti'nin Baba İshak İsyanı 'nı güçlükle bastırmasını ve merkezî otoritenin bozulmasını fırsat bilen Moğollar Anadolu'ya saldırdılar. II. Gıyaseddin Keyhüsrev, Moğolları Sivas'ın doğusunda yer alan Kösedağ mevkiinde karşıladı. Savaşı kazanan Moğollar kısa sürede Sivas, Erzincan ve Kayseri'yi ele geçirip yağmaladıktan sonra İran'a çekildiler.

• Kösedağ yenilgisinden sonra Sultan, Moğol Komutanı **Baycu Noyan'a**

elçiler göndererek barış istedi.

• Türkiye Selçuklu Devleti, bu anlaşmayla Moğolların denetimine girmiş oldu.

Kösedağ Savaşı'nın sonuçları:

• Türkiye Selçuklu Devleti dağılma sürecine girdi.

• Selçuklularda taht kavgaları arttı ve Moğollar istediklerini tahta çıkarmaya başladı.

• Böylece Türkiye Selçuklu Devleti Moğolların egemenliğine girdi.

• Merkezî otoritenin bozulması üzerine birçok Türk beyliği ortaya çıktı.

• Anadolu yağmalanarak tahrip edildi.

• Tarımsal üretim düştü. Ticaret yollarının güvenliği kalmadığından ticari faaliyetler azaldı.

• Moğol tehlikesinden kurtulmak isteyen birçok Türkmen boyu Batı Anadolu'ya göç ederek buraların Türkleşmesini sağladı.

Anadolu'nun asıl Türkleşmesi de Moğolların önünden kaçan Türklerin Anadolu'ya

gelmeleriyle olmuştur.

MOĞOL İSTİLASI SONRASI ANADOLU'NUN SİYASİ VE TOPLUMSAL DURUMU

• Türkiye Selçukluları, doğudan gelen Türkmenleri, batıda "**uç**" adı verdiği Bizans sınırlarına yerleştirdi.

• Kösedağ Savaşı sonrasında uçlardaki Türkmenler bağımsız hareket etmeye başladılar.

• Anadolu'da Moğol baskısının artması sonucu, birçok Türkmen batıya, uçların bulunduğu bölgelere göç etmek zorunda kaldı.

• Bu durum uçlarda ani bir nüfus artışına, dolayısıyla da sosyal ve ekonomik sorunlara yol açtı.

• Bağımsız hareket etmeye başlayan Türkmen beyleri bir süre sonra İlhanlı Devleti'ne biat etmek zorunda kaldılar.

• İlhanlıların 1336 yılında yıkılmasıyla tamamen bağımsız oldular.

• Böylece Anadolu'da İkinci Türk Beylikleri Dönemi başladı.

Kösedağ Savaşı'ndan sonra Anadolu'da kurulan Türk Beylikleri:

• **Osmanoğulları,** 1302 yılında Bilecik'te Söğüt – Domaniç'te kurulmuştur. 1922 yılına kadar devam etmiştir. Oğuzlar 'ın Kayı Boyu'ndandır.

• **Karamanoğulları,** 1257'de Konya, Karaman çevresinde kurulmuştur. 1487'ye kadar devam etmiştir. Selçuklu devamı olarak kendini addeden beylik, Türkçe' yi resmi dil ilan etmiştir.

• **Germiyanoğulları,** 1283'te Kütahya, Denizli çevresinde kurulmuştur. 1429 yılına kadar devam etmiştir.

• **Aydın oğulları,** İzmir, Aydın çevresinde 1308'de kurulmuştur. Denizcilikle uğraşan beylik 1425 yılına kadar varlığını sürdürmüştür.
• **Saruhan oğulları,** Manisa ve çevresinde 1308 – 1410 yıllarında varlığını sürdürmüştür.
• **Menteşe oğulları,** Denizli ve Muğla çevresinde 1280 yılında kurulmuş denizci bir beyliktir. 1451 yılına kadar varlığını sürdürmüştür.
• **Candaroğulları**, Kastamonu ve Sinop çevresinde 1292 yılında kurulmuştur. Ankara Savaşı'ndan sonra İsfendiyaroğulları adını almıştır. Denizcilikle uğraşan beylik 1460 yılında yıkılmıştır.
• **Karesioğulları,** Balıkesir, Çanakkale çevresinde 1293 yılında kurulmuştur. Denizcilik ile uğraşan beylik, Osmanlı Devleti'ne katılan ilk beylik olarak Osmanlı donanmasının temelini oluşturmuştur. 1345 yılında Osmanlı'ya dahil olmuştur.
• **Hamitoğulları,** 1280 yılında Isparta, Burdur, Antalya çevresinde kurulmuştur. 1423 yılında yıkılmıştır.
• **Ramazanoğulları**, Adana çevresinde 1353 yılında kurulan beylik 1608 yılında Osmanlı2ya katılan son beylik olma özelliği taşır.
•**Dulkadiroğulları**, Maraş çevresinde 1337 yılında kurulmuştur. 1515 yılına kadar varlığını sürdürmüştür

DEĞERLENDİRME SORULARI:

SORULAR:	**CEVAPLAR**
Selçuklu Devleti'nin kurucusudur:..... Selçukluları kuranlar Oğuzların ..... boyundandır. Anadolu hangi olaydan sonra kesin olarak Türk Yurdu olarak anılmaya başlanmıştır?..... "Cent Şehri"..... ..... Anadolu'nun fethederek Türk yurdu haline getiren savaşların adlarını yazınız.	Selçuklu Devleti'nin kurucusudur:.....*Tuğrul ve Çağrı Bey*..... Selçukluları kuranlar Oğuzların .....Kınık .....boyundandır. Anadolu hangi olaydan sonra kesin olarak Türk Yurdu olarak anılmaya başlanmıştır?.....*Miryokefalon*..... "Cent Şehri".....*Müslüman olman Seyhun ırmağı kıyısında Türklerle Müslümanlar arasında yer alan* ***bir şehir*** ..... Anadolu'nun fethederek Türk yurdu haline getiren savaşların adlarını yazınız.

ÖNEMLİ SAVAŞLAR

Katvan Savaşı:

Katvan Muharebesi, 1141 yılında Karahitay ile Büyük Selçuklu Devleti arasında yapılan muharebedir. Büyük Selçuklular yenilerek yıkılış sürecine girdi.

Kösedağ Savaşı: Kösedağ Muharebesi, 3 Temmuz 1243 tarihinde Anadolu Selçuklu Devleti ile Moğollar arasında gerçekleşen ve Selçuklu Devleti'nin yenilip Moğol tâbiiyetine girmesiyle sonuçlanan muharebedir. Kösedağ Muharebesi, sonuçları bakımından Türk tarihi içerisinde özel bir yere sahiptir. Zira bu savaştan sonra Anadolu Moğol egemenliğine girdi.

Dandanakan Savaşı 1040 :
Selçuklu Devleti'nin Gazne Devleti'ni yendiği ve Gazne Devleti'nin çözülmesine yol açan bir meydan muharebedir. Selçuklular bu savaştan sonra kuruldu.

Marco Polo ve İbn-i Batuta: İtalyan ve Arap Gezginleri, gittikleri ve gördükleri yerleri anlatmışlardır.

Süleyman Şah: Sultan Melikşah Döneminde Büyük Selçuklulara bağlı kalmak şartıyla **İznik** merkezli kurulan Türkiye Selçuklularının kurucusudur. Fakat sözünde durmayarak B. Selçuklulara Suriyede giriştiği savata hayatını kaybetti. Oğlu Kılıç Arslan ise esir edilerek Melik Şah'a gönderildi.

Elbistan Savaşı 15 Nisan 1277'de Baybars komutasındaki Memlük ordusuyla Tatavun Noyan komutasındaki Ermeni, Gürcü ve Selçuklu destekli Moğol ordusunun karşılaştığı muharebedir. Savaş, Elbistan Ovası'nın Kalfa çayırında yapıldı. Bu savaşta Moğollar yenildi.

Ayn Calut Muharebesi, 3 Eylül 1260'ta Memlük Ordusu ile İlhanlılar arasında, Celile Bölgesi'nin Ayn Calut mevkiinde yapılan muharebe

Katvan Muharebesi, 1141 yılında Karahitay ile Büyük Selçuklu Devleti arasında yapılan muharebedir.
Kösedağ Muharebesi, 3 Temmuz 1243 tarihinde Anadolu Selçuklu Devleti ile Moğollar arasında gerçekleşen ve Selçuklu Devleti'nin yenilip Moğol tâbiiyetine girmesiyle sonuçlanan muharebedir. Kösedağ Muharebesi, sonuçları bakımından Türk tarihi içerisinde özel bir yere sahiptir.

Kösedağ Muharebesi, 3 Temmuz 1243 tarihinde Anadolu Selçuklu Devleti ile Moğollar arasında gerçekleşen ve Selçuklu Devleti'nin yenilip Moğol tâbiiyetine girmesiyle sonuçlanan muharebedir. Kösedağ Muharebesi, sonuçları bakımından Türk tarihi içerisinde özel bir yere sahiptir. Zira bu savaştan sonra Türkiye Selçukluları Moğol egemenliğine girdi.
Kamikaze Savaşı 1274: Moğolların Japon adalarına

KAMİKAZE:

Moğolların; Japonya Yuan Hanedanı'nın kurduğu imparatorluk üzerine Kubilay Han 1274 ve 1281 yılında iki sefer düzenledi. İşgal girişiminin başarısız olması tarihsel açıdan büyük önem taşır. Japonlar Moğolların öncü kuvvetlerine karşı adalarını başarıyla savunurlar. Ancak Moğolların asıl güçleri kıyıya yaklaşmak üzereyken şiddetli fırtınada batması sonucu başarısız oldular.

Moğolların Japon adalarına saldırıları Japonya'da çok sayıda esere ilham kaynağı olmuş ve Japon edebiyatında ilahi rüzgâr anlamına gelen **"Kamikaze** kelimesinin ilk olarak bu dönemde kullanıldı.
Soru:
Moğolların Yenildiği Savaşlar?
60 yıl kadar devam eden İlhanlı-Memlûk mücadelesi, 1260 yılında gerçekleşen **'Ayn-ı Câlût** Savaşı ile başlamıştır. Diğer büyük mücadeleler olan **Elbistan Savaşı (1277**), **Hums Savaşı (1281)** Moğolların yenilgisiyle sonuçlanmıştır.